

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ, ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΚΑΙ ΚΙΝΔΥΝΩΝ ΠΟΥ ΣΥΝΔΕΟΝΤΑΙ ΜΕ ΑΥΤΑ

Το παρόν έγγραφο παρέχει γενικές πληροφορίες σχετικά με χρηματοπιστωτικά μέσα, που δεν περιορίζονται σε αυτά που προσφέρονται από την **First Investment Bank AD** (Fibank· η Τράπεζα) μέσω του **My Fibank**, και σκοπό έχει να προειδοποιήσει τον Πελάτη της Fibank σχετικά με τους κινδύνους που συνδέονται με τις επενδυτικές υπηρεσίες, ώστε να κατανοήσει τα χαρακτηριστικά τους και να λαμβάνει τεκμηριωμένες επενδυτικές αποφάσεις.

Η First Investment Bank AD πιστεύει ότι ο Πελάτης δεν θα πρέπει να πραγματοποιεί συναλλαγές με χρηματοπιστωτικά μέσα εάν δεν κατανοεί πλήρως τη φύση των συμβατικών σχέσεων στις οποίες εισέρχεται ή ορισμένες πτυχές αυτών, ή τον βαθμό κινδύνου στον οποίο εκτίθεται. Πριν αναλάβει ορισμένες επενδύσεις, ο Πελάτης θα πρέπει να διασφαλίσει ότι τα προϊόντα ή οι υπηρεσίες είναι κατάλληλα γι' αυτόν.

Όλα τα χρηματοπιστωτικά προϊόντα ενέχουν κάποιο βαθμό κινδύνου, συμπεριλαμβανομένων των επενδυτικών στρατηγικών χαμηλού κινδύνου. Οι τύποι κινδύνου στους οποίους είναι εκτεθειμένες οι δυνητικές επενδύσεις εξαρτώνται από τον τρόπο με τον οποίο δημιουργούνται ή αναπτύσσονται τα υποκείμενα μέσα. Δεδομένου ότι τα διάφορα μέσα συνεπάγονται διαφορετικά επίπεδα έκθεσης σε κίνδυνο, οι ιδιαιτερότητές τους πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά τη λήψη απόφασης για επένδυση/συναλλαγή σε ένα συγκεκριμένο χρηματοπιστωτικό προϊόν.

I. Κατηγοριοποίηση κινδύνου επενδυτικών προϊόντων

Σε συμμόρφωση με την Οδηγία 2014/65/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 15ης Μαΐου 2014 για τις αγορές χρηματοπιστωτικών μέσων και του Κατ' Εξουσιοδότηση της Επιτροπής Εκδοθέντος Κανονισμού (ΕΕ) 2017/565, η First Investment Bank AD (η Τράπεζα) κατηγοριοποιεί το προφίλ κινδύνου των επενδυτικών προϊόντων που προσφέρει σύμφωνα με την παρακάτω ορολογία.

Πίνακας 1 (Πενταβάθμια κατηγοριοποίηση κινδύνου) Κατηγορία κινδύνου	Περιγραφή
R1	Καμία διακύμανση της αξίας της επένδυσης, εκτός του συνήθους κινδύνου
R2	Χαμηλές διακυμάνσεις της αξίας της επένδυσης (έως 10% σε ετήσια βάση, με πιθανές υψηλότερες διακυμάνσεις)
R3	Ισορροπημένο επίπεδο διακυμάνσεων της αξίας της επένδυσης (άνω του 10% σε ετήσια βάση, με πιθανή απώλεια ολόκληρης της επένδυσης σε ειδικές περιπτώσεις)
R4	Κερδοσκοπική επένδυση που μπορεί να οδηγήσει σε απώλεια ολόκληρης της πραγματοποιηθείσας επένδυσης, λόγω της επιδίωξης του Εντολέα για υψηλότερες προοπτικές κέρδους
R5	Εξαιρετικά επικίνδυνη επένδυση που μπορεί να οδηγήσει σε πρόσθετες οικονομικές υποχρεώσεις για τον Εντολέα, πέραν της απώλειας ολόκληρης της πραγματοποιηθείσας επένδυσης

Σύμφωνα με τα κριτήρια που αναφέρονται στον Πίνακα 1, τα επενδυτικά προϊόντα που περιγράφονται παρακάτω κατηγοριοποιούνται στις ακόλουθες ομάδες κινδύνου

¹ Πίνακας 2 (Σύνθετα χρηματοπιστωτικά μέσα - παράγωγα)

¹ Η κατεύθυνση των συναλλαγών (αγορά/πώληση) είναι από την πλευρά του Εντολέα

Προϊόν	Κατηγορία κινδύνου
Προθεσμιακή Πράξη Συναλλάγματος (FX forward)	R5

Προϊόν	Κατηγορία κινδύνου
Συμφωνία Ανταλλαγής Συναλλάγματος (FX swap)	R5
Αγορά Δικαιώματος Προαίρεσης σε Συνάλλαγμα (FX option buy)	R4
Πώληση Δικαιώματος Προαίρεσης σε Συνάλλαγμα (FX option sell)	R5
Πράξη Ανταλλαγής Νομισμάτων (Cross currency swap)	R5
Αγορά Δικαιώματος Προαίρεσης Τόκων (Interest-option buy)	R4
Πώληση Δικαιώματος Προαίρεσης Τόκων (Interest option-sell)	R5
Αγορά Δικαιώματος Ανταλλαγής Επιτοκίων (Interest rate swap buy)	R4
Πώληση Δικαιώματος Ανταλλαγής Επιτοκίων (Interest rate swap sell)	R5
Αγορά FRA (Προθεσμιακή Σύμβαση Επιτοκίου) (Η συναλλαγή υπόκειται σε ατομική έγκριση από την Τράπεζα)	R4
Πώληση FRA (Προθεσμιακή Σύμβαση Επιτοκίου) (Η συναλλαγή υπόκειται σε ατομική έγκριση από την Τράπεζα)	R5
Αγορά Δικαιώματος Προαίρεσης επί Μετοχών (Equity option buy) (Η συναλλαγή υπόκειται σε ατομική έγκριση από την Τράπεζα)	R4
Πώληση Δικαιώματος Προαίρεσης επί Μετοχών (Equity option sell) (Η συναλλαγή υπόκειται σε ατομική έγκριση από την Τράπεζα)	R5
Συμβόλαιο Μελλοντικής Εκπλήρωσης (Futures) (Η συναλλαγή υπόκειται σε ατομική έγκριση από την Τράπεζα)	R5
Εμπορεύματα (Commodities) (Η συναλλαγή υπόκειται σε ατομική έγκριση από την Τράπεζα)	R5

Πίνακας 3 (Μη σύνθετα χρηματοπιστωτικά μέσα και λοιπά που δεν περιλαμβάνουν παράγωγο μέσο)

Προϊόν	Κατηγορία κινδύνου
Ομόλογίες	
Βουλγαρικά κρατικά χρεόγραφα	R2
Ξένα χρεόγραφα με αξιολόγηση A-AAA	R2
Βουλγαρικές και ξένες εταιρικές ομολογίες με αξιολόγηση όχι χαμηλότερη από BBB- (S&P)	R3
Βουλγαρικές εταιρικές ομολογίες χωρίς αξιολόγηση	R4
Ξένες ομολογίες με αξιολόγηση χαμηλότερη από BBB- (S&P)	R4
Μετοχές	
Μετοχές εταιρειών με αξιολόγηση υψηλότερη από BBB- (S&P)	R3
Ξένες μετοχές με αξιολόγηση B έως BBB- (S&P)	R4
Βουλγαρικές μετοχές διαπραγματεύσιμες σε επίσημη αγορά	R4
Ξένες μετοχές με αξιολόγηση χαμηλότερη από B (S&P)	R5
Μετοχές μη διαπραγματεύσιμες σε επίσημη αγορά	R5
Βουλγαρικά διαπραγματεύσιμα αμοιβαία κεφάλαια (ETFs)	
Αμοιβαία κεφάλαια χρηματαγοράς υπό τη διαχείριση εταιρειών διαχείρισης περιουσιακών στοιχείων με μέτοχο πλειοψηφίας, εταιρείες αδειοδοτημένες ως πιστωτικά ιδρύματα	R2
Ομολογιακά αμοιβαία κεφάλαια υπό τη διαχείριση εταιρειών διαχείρισης περιουσιακών στοιχείων με μέτοχο πλειοψηφίας, εταιρείες αδειοδοτημένες ως πιστωτικά ιδρύματα	R3
Ομολογιακά αμοιβαία κεφάλαια υπό τη διαχείριση εταιρειών διαχείρισης περιουσιακών στοιχείων με μέτοχο πλειοψηφίας, εταιρείες μη αδειοδοτημένες ως πιστωτικά ιδρύματα	R4

Προϊόν	Κατηγορία κινδύνου
Ξένα διαπραγματεύσιμα αμοιβαία κεφάλαια (ETFs) και άλλα διαπραγματεύσιμα προϊόντα (ETPs) όπως διαπραγματεύσιμα εμπορεύματα (ETCs), προϊόντα διαπραγματεύσιμου χρέους (ETNs) κ.λπ.	
Αμοιβαία κεφάλαια χρηματαγοράς	R2
Αμοιβαία κεφάλαια με ελάχιστη αξιολόγηση BBB (S&P)	R2
ETP - ETF, ETC, ETN κ.λπ. χωρίς μόχλευση	R3
ETP - ETF, ETC, ETN κ.λπ. με μόχλευση	R5
Λοιπά αμοιβαία κεφάλαια	
Αμοιβαία κεφάλαια	R3
Αμοιβαία Κεφάλαια Υψηλής Απόδοσης	
Μετοχές βουλγαρικών εταιρειών επενδύσεων ειδικού σκοπού	R4
Μετοχές ξένων εταιρειών επενδύσεων ειδικού σκοπού	R4
Λοιπά	
Δομημένα προϊόντα με 100% εγγύηση του επενδυμένου κεφαλαίου	R3
Τίτλοι κτήσης μετοχών (warrants)	R4

II. Γενική περιγραφή χρηματοπιστωτικών μέσων βάσει του Κατ' Εξουσιοδότηση της Επιτροπής Εκδοθέντος Κανονισμού (ΕΕ) 2017/565

Η Τράπεζα αποδέχεται, εκτελεί ή/και διαβιβάζει εντολές για συναλλαγές σε χρηματοπιστωτικά μέσα, ως εξής:

- Μετοχές βουλγαρικών εκδοτών εισηγμένες προς διαπραγμάτευση στο Χρηματιστήριο Αξιών Σόφιας (Bulgarian Stock Exchange – Sofia AD) ή διαπραγματευόμενες σε αγορές εκτός χρηματιστηρίου (OTC)·
- Μετοχές ξένων εκδοτών εισηγμένες προς διαπραγμάτευση σε σημαντικές ρυθμιζόμενες αγορές στην Ευρώπη και τις ΗΠΑ·
- Δικαιώματα σε περίπτωση αύξησης κεφαλαίου εταιρειών που εκδίδουν τέτοιες μετοχές·
- Τίτλοι κτήσης μετοχών (warrants)·
- Πιστοποιητικά αποθετηρίου επί μετοχών εισηγμένων προς διαπραγμάτευση σε ρυθμιζόμενες αγορές χρηματοπιστωτικών μέσων (πιστοποιητικό αποθετηρίου (DR), αμερικανικό πιστοποιητικό αποθετηρίου (ADR), παγκόσμιο πιστοποιητικό αποθετηρίου (GDR) κ.λπ.)·
- Εταιρικές και δημοτικές ομολογίες εκδιδόμενες από βουλγαρικές εταιρείες, διαπραγματεύσιμες στο Χρηματιστήριο Αξιών Σόφιας και σε διεθνείς ρυθμιζόμενες αγορές·
- Βουλγαρικά και ξένα κρατικά χρεόγραφα·
- Μεριδία/μετοχές οργανισμών συλλογικών επενδύσεων·
- Αντισταθμιστικά μέσα·
- Εξωχρηματιστηριακά (OTC) παράγωγα επιτοκίων και συναλλάγματος (FX)·
- Μέσα χρηματαγοράς, συμπεριλαμβανομένων εξωχρηματιστηριακών μέσων χρηματαγοράς.

Κύρια χαρακτηριστικά χρηματοπιστωτικών μέσων για τα οποία η Τράπεζα εκτελεί εντολές βάσει συμφωνιών με τον Πελάτη, και κίνδυνοι που συνδέονται με αυτά

Γενικά, οι κινητές αξίες διακρίνονται σε μετοχικούς και χρεωστικούς τίτλους. Οι μετοχικοί τίτλοι παρέχουν δικαίωμα συμμετοχής στο κεφάλαιο της εταιρείας ή του οργανισμού συλλογικών επενδύσεων, και αντίστοιχα σε μερίδιο στα κέρδη.

Οι χρεωστικοί τίτλοι αντιπροσωπεύουν μια υποχρέωση (χρέος) του εκδότη τους προς τον κομιστή.

Άλλα μέσα διαπραγματεύσιμα στις βουλγαρικές αγορές περιλαμβάνουν τα αντισταθμιστικά μέσα, καθώς και τα παράγωγα τα οποία μπορούν να έχουν ως υποκείμενα περιουσιακά στοιχεία μετοχές, χρεωστικούς τίτλους ή άλλα μέσα.

Μετοχές

Οι μετοχές είναι κινητές αξίες εκδιδόμενες από συμμετοχικές εταιρείες (joint stock companies), οι οποίες πιστοποιούν την κυριότητα του κομιστή στο σχετικό μερίδιο των ιδίων κεφαλαίων της εταιρείας. Παρέχουν στον κομιστή δικαίωμα μερίσματος, δικαίωμα ψήφου στη γενική συνέλευση των μετόχων και δικαίωμα συμμετοχής στο προϊόν ρευστοποίησης.

Η επένδυση σε μετοχές συνδέεται με όλα τα είδη κινδύνου για τον επενδυτή, κυρίως με τον κίνδυνο αγοράς, τον κίνδυνο ρευστότητας, τον συναλλαγματικό κίνδυνο, τον κίνδυνο εκδότη και τον κίνδυνο διακανονισμού.

Ο κίνδυνος αγοράς για επενδύσεις σε μετοχές συνδέεται με την πιθανότητα μείωσης της τιμής των κινητών αξιών λόγω παραγόντων αγοράς, ή του λεγόμενου συστημικού κινδύνου.

Ο κίνδυνος ρευστότητας για επενδύσεις σε μετοχές συνδέεται με τον κίνδυνο ο επενδυτής να μην μπορεί να πουλήσει την ποσότητα μετοχών που επιθυμεί. Ο κίνδυνος ρευστότητας των μετοχών που διαπραγματεύονται εγχωρίως συνδέεται με τον ελεύθερα διαπραγματεύσιμο όγκο κινητών αξιών (ελεύθερη διασπορά) και καθορίζεται για κάθε διαπραγματεύσιμο τίτλο. Εάν η εταιρεία δεν είναι εισηγμένη ή οι μετοχές της διαπραγματεύονται σπάνια, ο κίνδυνος ρευστότητας είναι σημαντικά υψηλότερος από ό,τι στις εταιρείες εισηγμένες προς διαπραγμάτευση σε χρηματιστήρια, γεγονός που μπορεί να καταστήσει τη δυνητική πώληση αυτών των μέσων δύσκολη ή αδύνατη.

Ο συναλλαγματικός κίνδυνος για τις μετοχές συνδέεται και εξαρτάται από τις διακυμάνσεις των συναλλαγματικών ισοτιμιών. Οι επενδύσεις όπου το νόμισμα διαπραγματεύσης είναι το ευρώ δεν ενέχουν κίνδυνο. Οι επενδύσεις σε μέσα με νόμισμα διαπραγμάτευσης διαφορετικό από το ευρώ ενέχουν κίνδυνο μεταβολής της ισοτιμίας του αντίστοιχου νομίσματος σε σχέση με το ευρώ.

Ο κίνδυνος εκδότη για επενδύσεις σε μετοχές ενυπάρχει εάν ο εκδότης καταστεί οικονομικά ασταθής, ή ο λεγόμενος «μη συστημικός» (ή «ειδικός») κίνδυνος. Το χαρακτηριστικό γνώρισμα αυτών των μέσων είναι ο κίνδυνος που συνδέεται με τον κλαδικό προφίλ – σε περίπτωση προβλημάτων ή δυσκολιών στον κλάδο στον οποίο δραστηριοποιείται η εταιρεία.

Ο κίνδυνος διακανονισμού μπορεί να προκύψει σε περιπτώσεις αθέτησης ή καθυστέρησης στη διαδικασία από τη στιγμή πραγματοποίησης της συναλλαγής μέχρι τη στιγμή ολοκλήρωσης της, καθώς και τυχόν δυσμενείς συνθήκες που μπορεί να προκύψουν εντός αυτής της περιόδου. Ο κίνδυνος είναι συνήθως υψηλότερος για συναλλαγές εκτός ρυθμιζόμενης αγοράς ή συναλλαγές στις οποίες δεν εφαρμόζεται η μέθοδος «παράδοση έναντι πληρωμής» (DVP).

Δικαιώματα σε περίπτωση αύξησης κεφαλαίου του εκδότη

Πρόκειται για κινητές αξίες που παρέχουν το δικαίωμα ανάληψης ορισμένου αριθμού μετοχών σε περίπτωση αύξησης κεφαλαίου μιας εισηγμένης εταιρείας. Αποτελούν παράγωγα ορισμένης διάρκειας (term derivatives), η τιμή των οποίων εξαρτάται από την αναμενόμενη απόδοση της τάξης μετοχών με την οποία σχετίζονται. Τα δικαιώματα είναι διαπραγματεύσιμα στο Χρηματιστήριο Αξιών Σόφιας, καθώς αποτελούν άυλες κινητές αξίες, όπως και οι μετοχές στις οποίες αναφέρονται. Ρυθμίζονται από την πράξη περί Δημόσιας Προσφοράς Κινητών Αξιών (POSA).

Ο πρόσθετος κίνδυνος από την επένδυση σε δικαιώματα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη, ήτοι η απώλεια της επένδυσης εντός της διάρκειας του μέσου, εάν η άσκηση των δικαιωμάτων καταστεί ακατάλληλη επειδή η τιμή αγοράς των μετοχών έχει πέσει κάτω από την τιμή εγγραφής της αύξησης κεφαλαίου.

Τίτλοι κτήσης μετοχών (warrants)

Τα warrants είναι κινητές αξίες που παρέχουν στον κάτοχο το δικαίωμα αγοράς/ανάληψης ή πώλησης προκαθορισμένου αριθμού κινητών αξιών σε προκαθορισμένη/καθορίσιμη τιμή εντός καθορισμένης περιόδου ή σε συγκεκριμένη ημερομηνία. Πρόκειται για παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα ορισμένης διάρκειας που είναι διαπραγματεύσιμα σε ρυθμιζόμενες αγορές.

Ως προς τη φύση τους, είναι παρόμοια με τα δικαιώματα προαίρεσης (options). Ανάλογα με το αν αφορούν αγορά ή πώληση κινητών αξιών, διακρίνονται σε «call warrants» και «put warrants».

Υπάρχουν δύο τύποι warrants: αμερικανικού και ευρωπαϊκού τύπου. Όπως με τα δικαιώματα προαίρεσης αγοράς (call options), τα warrants αμερικανικού τύπου μπορούν να ασκηθούν ανά πάσα στιγμή μέχρι την ημερομηνία λήξης τους υπό τους όρους που προβλέπονται στο Ενημερωτικό Δελτίο,

ενώ τα warrants ευρωπαϊκού τύπου μπορούν να ασκηθούν μόνο κατά την ημερομηνία λήξης. Βάσει της POSA, τα warrants που εκδίδονται στη βουλγαρική κεφαλαιαγορά είναι αμερικανικού τύπου.

Η διαφορά μεταξύ δικαιωμάτων προαίρεσης (options) και warrants είναι ότι τα options εκδίδονται από επενδυτή που κατέχει το υποκείμενο χρηματοπιστωτικό μέσο στο χαρτοφυλάκιό του, ενώ τα warrants εκδίδονται από τον εκδότη του υποκείμενου μέσου.

Οι τιμές των warrants είναι ιδιαίτερα ασταθείς και ενέχουν υψηλό κίνδυνο. Μικρές μεταβολές στην τιμή του υποκείμενου περιουσιακού στοιχείου/χρηματοπιστωτικού μέσου μπορεί να οδηγήσουν σε δυσανάλογα μεγάλες μεταβολές στην τιμή του warrant. Το δικαίωμα εγγραφής/πώλησης που παρέχει το warrant είναι χρονικά περιορισμένο, πράγμα που σημαίνει ότι εάν ο επενδυτής δεν ασκήσει το δικαίωμα αυτό εντός της προκαθορισμένης περιόδου, η επένδυση χάνει την αξία της.

Τα warrants εκτίθενται σε όλους τους κύριους τύπους κινδύνου. Κατά την αγορά ενός warrant, ο επενδυτής πρέπει να είναι προετοιμασμένος να χάσει ολόκληρο το επενδυμένο ποσό, συμπεριλαμβανομένων τυχόν σχετικών εξόδων.

Εταιρικές και δημοτικές ομολογίες εκδιδόμενες από βουλγαρικές εταιρείες, διαπραγματεύσιμες στο Χρηματιστήριο Αξιών Σόφιας και σε διεθνείς ρυθμιζόμενες αγορές

Οι ομολογίες είναι τύποι χρεωστικών τίτλων που αποφέρουν στους κατόχους τους έσοδα σε μετρητά υπό μορφή σταθερού ή κυμαινόμενου επιτοκίου (τοκομεριδίων), σύμφωνα με το ενημερωτικό δελτίο του εκδότη. Ο εκδότης του ομολόγου υποχρεούται να καταβάλλει τοκομερίδια σε σταθερές ημερομηνίες, και σε συγκεκριμένη ημερομηνία, που ονομάζεται λήξη, να αποπληρώσει το κεφάλαιο της ομολογίας. Ανάλογα με τον εκδότη, οι ομολογίες μπορεί να είναι: δημοτικές ομολογίες (εκδιδόμενες από βουλγαρικούς δήμους), εταιρικές ομολογίες (εκδιδόμενες από εταιρείες), ενυπόθηκες ομολογίες (εκδιδόμενες από τράπεζες βάσει των χαρτοφυλακίων ενυπόθηκων πιστώσεών τους).

Η επένδυση σε εταιρικές και δημοτικές ομολογίες διαπραγματεύσιμες εντός της χώρας και σε διεθνείς ρυθμιζόμενες αγορές συνδέεται κυρίως με τον κίνδυνο αγοράς, τον κίνδυνο ρευστότητας και τον συναλλαγματικό κίνδυνο, καθώς και με τον κίνδυνο εκδότη και τον κίνδυνο διακανονισμού.

Ο κίνδυνος αγοράς των ομολογιών σχετίζεται σε μεγάλο βαθμό με τον κίνδυνο επιτοκίου, δηλαδή η αύξηση των επιτοκίων αγοράς σε σχέση με το επιτόκιο της έκδοσης, ιδιαίτερα στην περίπτωση εκδόσεων σταθερού επιτοκίου, οδηγεί σε μείωση της τιμής αγοράς της έκδοσης. Οι χρεωστικοί τίτλοι σταθερής απόδοσης με μεγαλύτερη διάρκεια μέχρι τη λήξη είναι γενικά πιο ευαίσθητοι στις μεταβολές επιτοκίων σε σύγκριση με τους βραχυπρόθεσμους, επομένως οι βραχυπρόθεσμες ομολογίες συνδέονται με χαμηλότερο κίνδυνο, ενώ οι μακροπρόθεσμες ομολογίες με υψηλότερο κίνδυνο.

Ο κίνδυνος ρευστότητας των ομολογιών συνδέεται με τον κίνδυνο καθυστέρησης ή αδυναμίας του επενδυτή να διαπραγματευτεί τα χρεωστικά χρηματοπιστωτικά μέσα του. Ο κίνδυνος ρευστότητας για αυτόν τον τύπο χρηματοπιστωτικών μέσων συνδέεται με τους περιορισμένους όγκους συμβατικών δανείων που είναι υπό διαπραγμάτευση στη χώρα. Ο κίνδυνος ρευστότητας για αυτόν τον τύπο χρηματοπιστωτικών μέσων μειώνεται δεδομένων των μεγαλύτερων όγκων συμβατικών δανείων που είναι υπό διαπραγμάτευση στις διεθνείς αγορές σε σύγκριση με τη Βουλγαρία.

Ο συναλλαγματικός κίνδυνος για εταιρικές/δημοτικές ομολογίες είναι μηδενικός για επενδύσεις όπου το βασικό νόμισμα είναι το ευρώ. Για επενδύσεις με άλλο βασικό νόμισμα, ο συναλλαγματικός κίνδυνος εξαρτάται από τις διακυμάνσεις των συναλλαγματικών ισοτιμιών.

Ο κίνδυνος εκδότη/δανειολήπτη συνδέεται με την πιθανότητα ο εκδότης (εταιρεία ή δήμος) να καταστεί οικονομικά ασταθής και ανίκανος να πληρώσει το κεφάλαιο ή/και τους τόκους της ομολογιακής έκδοσης.

Ο κίνδυνος διακανονισμού των ομολογιών συνδέεται με πιθανές δυσμενείς μεταβολές της αγοράς κατά τη διάρκεια αθέτησης ή καθυστέρησης στη διαδικασία μεταξύ της στιγμής πραγματοποίησης της συναλλαγής και της στιγμής ολοκλήρωσης της. Ο κίνδυνος είναι συνήθως υψηλότερος για συναλλαγές εκτός αγορών ή συναλλαγές στις οποίες δεν εφαρμόζεται η μέθοδος «παράδοση έναντι πληρωμής».

Κρατικά χρεόγραφα

Τα κρατικά χρεόγραφα είναι χρεωστικοί τίτλοι εκδιδόμενοι από την κυβέρνηση μιας χώρας για τη χρηματοδότηση βραχυπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων κρατικών δαπανών. Σε αυτά ανήκουν τα έντοκα γραμμάτια δημοσίου (βραχυπρόθεσμα, με λήξη έως 1 έτος) και οι κρατικές ομολογίες (μεσοπρόθεσμες έως μακροπρόθεσμες, με λήξη άνω του 1 έτους). Τα κρατικά χρεόγραφα παρέχουν

στους κατόχους τους δικαίωμα λήψης εσόδων σε μετρητά μέσω έκπτωσης της τιμής κάτω από την ονομαστική αξία ή/και μέσω λήψης σταθερού ετήσιου επιτοκίου.

Το Υπουργείο Οικονομικών (MF) της Δημοκρατίας της Βουλγαρίας, ως εκπρόσωπος του κράτους, εκδίδει βουλγαρικά κρατικά χρεόγραφα στις εγχώριες και ξένες αγορές. Το MF από κοινού με την Εθνική Τράπεζα της Βουλγαρίας (BNB), η οποία τηρεί μητρώα κρατικών χρεογράφων εκδιδόμενων στην εγχώρια αγορά, ρυθμίζουν τη διαδικασία και τους όρους που εφαρμόζονται στην έκδοση άυλων κρατικών χρεογράφων στην εσωτερική αγορά. Οι συναλλαγές σε κρατικά χρεόγραφα πραγματοποιούνται υπό την μεσολάβηση πρωτογενών διαπραγματευτών (τραπεζών και επενδυτικών διαμεσολαβητών) στους οποίους επιτρέπεται να αποκτούν κρατικά χρεόγραφα απευθείας στις δημοπρασίες που διοργανώνει η Εθνική Τράπεζα της Βουλγαρίας.

Κάθε επένδυση σε κρατικά χρεόγραφα συνεπάγεται για τον επενδυτή κυρίως κίνδυνο αγοράς, κίνδυνο ρευστότητας και κίνδυνο εκδότη. Ο κίνδυνος αγοράς των κρατικών χρεογράφων συνδέεται με την πιθανότητα ανόδου (μεταβολής) των επιπέδων επιτοκίων αγοράς σε σύγκριση με το σταθερό επιτόκιο των εκδοθέντων χρεωστικών τίτλων. Ανάλογα με τη λήξη των κρατικών χρεογράφων, τα βραχυπρόθεσμα κρατικά χρεόγραφα συνδέονται με χαμηλότερο κίνδυνο αγοράς (επιτοκίου) και αντίστροφα, τα μακροπρόθεσμα κρατικά χρεόγραφα με υψηλότερο κίνδυνο αγοράς (επιτοκίου). Ο κίνδυνος ρευστότητας των κρατικών χρεογράφων είναι χαμηλότερος σε σύγκριση με άλλα χρεωστικά χρηματοπιστωτικά μέσα, καθώς η αγορά κρατικών χρεογράφων θεωρείται αγορά υψηλής ρευστότητας. Ο κίνδυνος εκδότη στα κρατικά χρεόγραφα είναι χαμηλότερος από ό,τι σε άλλα χρεωστικά χρηματοπιστωτικά μέσα, καθώς ο εκδότης είναι το κράτος και η πιθανότητα να περιπέσει σε οικονομική δυσχέρεια και να μην μπορεί να αποπληρώσει το κεφάλαιο και τους τόκους των χρεωστικών χρεογράφων είναι χαμηλότερη.

Μερίδια / μετοχές οργανισμών συλλογικών επενδύσεων και άλλων συλλογικών επενδυτικών σχημάτων

Οργανισμοί Συλλογικών Επενδύσεων (CIS)

Υπάρχουν διάφορες μορφές οργανισμών συλλογικών επενδύσεων. Τα μερίδια/μετοχές CIS μπορούν να εκδίδονται/πωλούνται εξωχρηματιστηριακά (OTC) ή σε ρυθμιζόμενες αγορές. Γενικά, ένας οργανισμός συλλογικών επενδύσεων σημαίνει τη συγκέντρωση των περιουσιακών στοιχείων μεγάλου αριθμού επενδυτών και την ανάθεσή τους για επαγγελματική διαχείριση σε Εταιρεία Διαχείρισης/Διαχειριστή. Οι επενδύσεις περιλαμβάνουν συνήθως διαφορετικά μέσα: κρατικά ομολογίες, εταιρικά ομολογίες και μετοχές, αλλά ανάλογα με τον τύπο του οργανισμού μπορεί επίσης να περιλαμβάνουν παράγωγα, ακίνητα και άλλα περιουσιακά στοιχεία. Οι οργανισμοί συλλογικών επενδύσεων επενδύουν τα κεφάλαια που συγκεντρώνουν σύμφωνα με δομή, κανόνες, κριτήρια και περιορισμούς που καθορίζονται στα ενημερωτικά δελτία τους. Η επένδυση σε τέτοια μέσα μπορεί να μειώσει τον κίνδυνο αγοράς μέσω της διαφοροποίησης της επένδυσης σε μεγαλύτερο αριθμό περιουσιακών στοιχείων. Η μείωση του κινδύνου επιτυγχάνεται επειδή το ευρύ φάσμα μέσων στον οργανισμό συλλογικών επενδύσεων μειώνει την επίδραση που μπορεί να έχει ένα μεμονωμένο μέσο σε ολόκληρο το χαρτοφυλάκιο.

Στη Βουλγαρία, οι οργανισμοί συλλογικών επενδύσεων μπορεί να είναι αμοιβαία κεφάλαια ή εξαγοράσιμες (ανοικτού τύπου) εταιρείες επενδύσεων. Οι εταιρείες επενδύσεων είναι συμμετοχικές εταιρείες και το κεφάλαιό τους διαιρείται σε μετοχές, ενώ τα αμοιβαία κεφάλαια είναι χωριστά περιουσιακά στοιχεία διαιρεμένα σε μερίδια. Οι τιμές έκδοσης και εξαγοράς μεριδίων/μετοχών CIS καθορίζονται από την Εταιρεία Διαχείρισης σε ημερήσια βάση βάσει της καθαρής αξίας ενεργητικού του αμοιβαίου κεφαλαίου, και ελέγχονται από τράπεζα θεματοφύλακα.

Ένα πλεονέκτημα αυτού του τύπου επένδυσης είναι η δυνατότητα εξαγοράς που παρέχεται από τους οργανισμούς συλλογικών επενδύσεων, η οποία παρέχει ρευστότητα στο χρηματοπιστωτικό μέσο, καθώς και οι περιοδικές πληρωμές μερισμάτων (εκτός εάν ο οργανισμός συλλογικών επενδύσεων αποφασίσει να διακρατήσει τα κέρδη του).

Αν και αυτό το μέσο θεωρείται τρόπος διαφοροποίησης του χαρτοφυλακίου, η τιμή του μπορεί να αυξηθεί ή να μειωθεί. Ανάλογα με τις αποφάσεις που λαμβάνει η διοίκησή τους, οι οργανισμοί συλλογικών επενδύσεων μπορεί να εκτεθούν σε διάφορους τύπους κινδύνων.

Οι επενδύσεις σε οργανισμούς συλλογικών επενδύσεων συνδέονται κυρίως με τον κίνδυνο αγοράς και τον κίνδυνο συγκέντρωσης.

Ο κίνδυνος αγοράς των οργανισμών συλλογικών επενδύσεων σχετίζεται με τη δομή των χαρτοφυλακίων τους και με μια πιθανή μείωση της τιμής αγοράς των επενδύσεών τους και της αξίας των

μετοχών/μεριδίων τους λόγω αλλαγών στο οικονομικό και επενδυτικό περιβάλλον. Ανάλογα με τη δομή των επενδύσεων – κυρίως σε μετοχές (ή άλλους μετοχικούς τίτλους), κυρίως σε ομολογίες (ή άλλους χρεωστικούς τίτλους), ή ισορροπημένη δομή – οι κίνδυνοι επένδυσης σε μετοχικούς/χρεωστικούς οργανισμούς συλλογικών επενδύσεων σχετίζονται με τους κινδύνους των αντίστοιχων μέσων.

Ο κίνδυνος συγκέντρωσης των οργανισμών συλλογικών επενδύσεων συνδέεται με την κυρίαρχη επένδυση χρηματοπιστωτικών μέσων σε μία αγορά (κράτος, γεωγραφική περιοχή) ή σε έναν οικονομικό τομέα.

- κίνδυνος εκδότη - δεδομένου ότι η μοναδική δραστηριότητα των αμοιβαίων κεφαλαίων είναι η συγκέντρωση κεφαλαίων και η επένδυσή τους, αυτός ο κίνδυνος σχετίζεται σε μεγάλο βαθμό με την ικανότητα της εταιρείας διαχείρισης και είναι σημαντικά χαμηλότερος από αυτόν των συνήθων εμπορικών εταιρειών, διότι οι CIS έχουν πολύ περιορισμένες δυνατότητες μόχλευσης·
- κίνδυνος αντισυμβαλλομένου και κίνδυνος διακανονισμού - κατά την αγορά ή πώληση σε ρυθμιζόμενες αγορές όπου τα μερίδια/μετοχές των αμοιβαίων κεφαλαίων είναι εισηγμένα προς διαπραγμάτευση, αυτός ο κίνδυνος υφίσταται, ενώ για τις εξωχρηματιστηριακές συναλλαγές (OTC) είναι ελάχιστος·
- κίνδυνος ρευστότητας - για τις εξωχρηματιστηριακές συναλλαγές (OTC) είναι ελάχιστος, αλλά τέτοιος κίνδυνος υφίσταται σε σχέση με το επενδυτικό χαρτοφυλάκιο. Μια δυνητική μείωση της ρευστότητας ορισμένης θέσης στο χαρτοφυλάκιο μπορεί να οδηγήσει σε μείωση της τιμής της, αντίστοιχα σε μείωση της τιμής μεριδίων/μετοχών του αμοιβαίου κεφαλαίου. Ο κίνδυνος είναι ταυτόσημος με αυτόν των μετοχικών και χρεωστικών μέσων, και των αντίστοιχων βαρών τους ανάλογα με το προφίλ του αμοιβαίου κεφαλαίου·
- συναλλαγματικός κίνδυνος - ανάλογα με το νόμισμα του σχετικού CIS και τα νομίσματα των επιμέρους χρηματοπιστωτικών μέσων στο χαρτοφυλάκιο του CIS, είναι πιθανή η μείωση της τιμής μετοχής/μεριδίου λόγω δυσμενούς μεταβολής της συναλλαγματικής ισοτιμίας·
- κίνδυνος μόχλευσης - ανάλογα με τις νομικές απαιτήσεις για τη σύσταση CIS, μπορεί να υφίσταται διαφορετικός βαθμός κινδύνου μόχλευσης. Η βουλγαρική και η ευρωπαϊκή νομοθεσία έχουν θεσπίσει αυστηρούς κανόνες και περιορισμούς μόχλευσης.

Λοιπά συλλογικά επενδυτικά σχήματα (CIS)

Εθνικά επενδυτικά κεφάλαια

Τα εθνικά επενδυτικά κεφάλαια, ανοικτού ή κλειστού τύπου εθνικές εταιρείες επενδύσεων με έδρα τη Δημοκρατία της Βουλγαρίας ή εθνικά αμοιβαία κεφάλαια που επενδύουν σε μεταβιβάσιμες κινητές αξίες ή άλλα ρευστά χρηματοπιστωτικά μέσα ή κεφάλαια που συγκεντρώνονται μέσω δημόσιας προσφοράς. Τα εθνικά επενδυτικά κεφάλαια δεν είναι οργανισμοί συλλογικών επενδύσεων. Τα ανοικτού τύπου εθνικά επενδυτικά κεφάλαια εξαγοράζουν, κατόπιν αιτήματος των μετόχων/μεριδιούχων, τις μετοχές/μερίδιά τους σε τιμή βασιζόμενη στην καθαρή αξία ενεργητικού.

Τα κλειστού τύπου εθνικά επενδυτικά κεφάλαια δεν εξαγοράζουν τις μετοχές/μερίδιά τους, εκτός από την εξαγορά μετοχών εταιρειών επενδύσεων σύμφωνα με τους όρους και τη διαδικασία του Εμπορικού Νόμου.

Η επένδυση σε εθνικά επενδυτικά κεφάλαια ενέχει τους ίδιους κινδύνους που αναφέρθηκαν για τους CIS, με τον κίνδυνο ρευστότητας να αυξάνεται σημαντικά στην περίπτωση κεφαλαίων κλειστού τύπου λόγω της έλλειψης δυνατότητας εξαγοράς. Επίσης, δεν υπόκεινται σε ευρωπαϊκή ρύθμιση, επομένως ενδέχεται να μην εφαρμόζουν επαρκώς αυστηρές απαιτήσεις σχετικά με τα επενδυτικά όρια κ.λπ. που ισχύουν για τους CIS.

Διαπραγματεύσιμα αμοιβαία κεφάλαια (ETFs)

Πρόκειται για κεφάλαια εγγεγραμμένα προς διαπραγμάτευση σε ρυθμιζόμενες αγορές, τα οποία είναι διαπραγματεύσιμα και καταχωρούνται σε ιδρύματα καταθέσεων όπως και άλλα χρηματοπιστωτικά μέσα, π.χ. μετοχές. Τα ETFs χαρακτηρίζονται από στρατηγική παθητικής διαχείρισης και επενδύουν τα συγκεντρωθέντα κεφάλαια σύμφωνα με τη δομή, τους κανόνες, τα κριτήρια και τους περιορισμούς που καθορίζονται στα ενημερωτικά δελτία τους. Τα περισσότερα ETFs είναι δομημένα ώστε να ακολουθούν έναν συγκεκριμένο χρηματιστηριακό δείκτη, ένα διαπραγματεύσιμο εμπόρευμα (χρυσός, ασήμι, πετρέλαιο κ.λπ.) ή ένα καλάθι εμπορευμάτων, νομισμάτων, μετοχών εταιρειών συγκεκριμένου οικονομικού κλάδου, γεωγραφικού τομέα κ.λπ. Αυτό επιτρέπει στους επενδυτές να επιτύχουν έμμεσα

μια διαφοροποιημένη επένδυση που μπορεί να καλύπτει διάφορους κλάδους και περιοχές, καθώς και διαφορετικές κατηγορίες περιουσιακών στοιχείων, επενδύοντας ένα ελάχιστο ποσό.

Οι κίνδυνοι στους οποίους εκτίθενται τα ETFs είναι ίδιοι με αυτούς που αναφέρθηκαν ανωτέρω για τις επενδύσεις σε μερίδια/μετοχές οργανισμών συλλογικών επενδύσεων.

Στις περισσότερες ρυθμιζόμενες αγορές, οι κανόνες διαπραγμάτευσης ETFs απαιτούν από τις εταιρείες που διαχειρίζονται τέτοια κεφάλαια να γνωστοποιούν την καθαρή αξία ενεργητικού ανά μετοχή/ μερίδιο σε πραγματικό χρόνο. Με αυτόν τον τρόπο, η ενημέρωση των επενδυτών δεν επιτρέπει μεγάλες αποκλίσεις της τιμής αγοράς των μεριδίων/μετοχών ETFs από την καθαρή αξία τους. Τέτοιες αποκλίσεις εξακολουθούν να υφίστανται στην πράξη λόγω αυξημένης ζήτησης ή προσφοράς, αλλά παραμένουν ελάχιστες σε σχέση με τη μεταβολή της καθαρής αξίας ενεργητικού.

Τέτοια μέσα είναι διαπραγματεύσιμα στο Χρηματιστήριο Αξιών Σόφιας (Bulgarian Stock Exchange - Sofia AD), με την απαίτηση γνωστοποίησης τιμών εγγραφής και εξαγοράς να εκπληρώνεται από τις τιμές ειδικών διαπραγματευτών που έχουν συμβληθεί με τον εκδότη του αντίστοιχου ETF.

Διαπραγματεύσιμα εμπορεύματα (ETCs)

Τα ETCs είναι χρηματοπιστωτικά μέσα που επιτρέπουν τη διαπραγμάτευση εμπορευμάτων/πρώτων υλών σε ρυθμιζόμενες αγορές, παρόμοια με τη διαπραγμάτευση μετοχών. Παρακολουθούν την τιμή ενός συγκεκριμένου εμπορεύματος ή δείκτη εμπορευμάτων, όπως μέταλλα (χρυσός, ασήμι, πλατίνα, χαλκός κ.λπ.), πετρέλαιο ή άλλα προϊόντα. Τα ETCs παρέχουν τη δυνατότητα επένδυσης στα αντίστοιχα εμπορεύματα/πρώτες ύλες χωρίς φυσική κατοχή ή αποθήκευσή τους. Σε αντίθεση με τα ETFs, τα ETCs είναι συχνά δομημένα ως χρεωστικοί τίτλοι εκδιδόμενοι από τράπεζα ή εξειδικευμένο εκδότη. Τα ETCs προσφέρουν υψηλή ρευστότητα κατά τη διαπραγμάτευση σε ρυθμιζόμενες αγορές, καθώς αποτιμώνται σε ημερήσια βάση. Ορισμένα ETCs υποστηρίζονται από το εμπόρευμα που παρακολουθούν, άλλα χρησιμοποιούν παράγωγα (futures) και τα πιο επικίνδυνα χρησιμοποιούν μόχλευση.

Τα ETCs εκτίθενται σε κίνδυνο αγοράς και κίνδυνο εκδότη, καθώς και στη μεταβλητότητα και τις διακυμάνσεις των τιμών εμπορευμάτων/πρώτων υλών.

Προϊόντα Διαπραγματεύσιμου Χρέους (ETNs)

Τα ETNs, όπως τα ETFs και τα ETCs, παρακολουθούν ένα υποκείμενο περιουσιακό στοιχείο. Τα ETNs μοιάζουν περισσότερο με ομολογίες, αντιπροσωπεύοντας ένα τμήμα μη εξασφαλισμένου χρέους που εκδίδεται από ένα ίδρυμα και έχει τη λήξη του. Τα ETNs μπορεί να παρέχουν έκθεση σε εμπορεύματα, πιστοποιητικά άνθρακα ή να αντικατοπτρίζουν τις επιδόσεις δεικτών αναφοράς.

Τα ETNs εκτίθενται σε κίνδυνο αγοράς και κίνδυνο εκδότη, καθώς και στη μεταβλητότητα και τις διακυμάνσεις των τιμών εμπορευμάτων/πρώτων υλών.

Πιστοποιητικά αποθετηρίου εισηγμένα προς διαπραγμάτευση σε ρυθμιζόμενη αγορά χρηματοπιστωτικών μέσων – DRs, ADRs GDRs

Τα πιστοποιητικά αποθετηρίου (DRs) είναι χρηματοπιστωτικά μέσα που επιτρέπουν στους συμμετέχοντες στην αγορά να επενδύουν σε μετοχές εταιρειών εισηγμένων προς διαπραγμάτευση σε άλλη αγορά στην οποία οι εν λόγω συμμετέχοντες δεν έχουν πρόσβαση, ή η πρόσβαση θα ήταν δύσκολο να αποκτηθεί.

Τα DRs εκδίδονται από χρηματοπιστωτικό ίδρυμα που έχει αγοράσει ορισμένο αριθμό μετοχών της εταιρείας ως υποκείμενο στοιχείο, τα εκδοθέντα DRs έχουν αξία ίση με αυτή του υποκείμενου στοιχείου. Η τιμή των DRs ακολουθεί την τιμή των μετοχών (του υποκείμενου στοιχείου) στην αγορά όπου αυτές οι μετοχές είναι εισηγμένες προς διαπραγμάτευση. Τα DRs πιο ενεργά διαπραγματεύσιμα στις αγορές των ΗΠΑ (ADR - αμερικανικά πιστοποιητικά αποθετηρίου) και του Ηνωμένου Βασιλείου (GDR – παγκόσμια πιστοποιητικά αποθετηρίου). Τυπικά, οι εκδότες DRs παρέχουν τιμές «αγοράς» και «πώλησης», παρέχοντας έτσι ρευστότητα για τα DRs στις αγορές όπου είναι εισηγμένα προς διαπραγμάτευση.

Οι κίνδυνοι επένδυσης και διαπραγμάτευσης σε DRs είναι ίδιοι με αυτούς των μετοχών, αλλά μέρος του κινδύνου ρευστότητας, του κινδύνου αντισυμβαλλομένου και του κινδύνου διακανονισμού σχετίζεται με την αγορά όπου είναι διαπραγματεύσιμα τα DRs, ενώ ο συναλλαγματικός κίνδυνος εξαρτάται από το νόμισμα στο οποίο εκφράζονται οι μετοχές και το νόμισμα στο οποίο εκφράζονται τα DRs.

Αντισταθμιστικά μέσα

Τα αντισταθμιστικά μέσα είναι άυλα, ονομαστικά μέσα που εκδίδονται για την αποζημίωση ιδιοκτητών των οποίων η περιουσία, τα κτίρια ή η γεωργική γη εθνικοποιήθηκαν ή απαλλοτριώθηκαν. Είναι

διαπραγματεύσιμα σε ρυθμιζόμενη αγορά κινητών αξιών – Χρηματιστήριο Αξιών Σόφιας (BSE – Sofia AD). Τα αντισταθμιστικά μέσα μπορεί να είναι αντισταθμιστικοί τίτλοι και αντισταθμιστικοί τίτλοι στέγασης δυνάμει της Πράξης περί Αποζημίωσης Ιδιοκτητών Εθνικοποιημένης Περιουσίας, καθώς και καταχωρημένα αντισταθμιστικά κουπόνια δυνάμει της Πράξης περί Ιδιοκτησίας και Χρήσης Γεωργικής Γης και δυνάμει της Πράξης περί Αποκατάστασης Δασών και Εκτάσεων εντός του Δασικού Ταμείου. Τα αντισταθμιστικά μέσα μπορούν να χρησιμοποιηθούν για πληρωμή τόκων βάσει ομολόγων διακανονισμού επισφαλών πιστωτικών απαιτήσεων (Bad Settlement Credit Bonds), για υποβολή προσφοράς για γεωργική γη που ανήκει στο κρατικό ταμείο γης ή για πληρωμή σε συναλλαγές ιδιωτικοποίησης μέσω του Χρηματιστηρίου Βουλγαρίας.

Η επένδυση σε αντισταθμιστικά μέσα συνδέεται κυρίως με τον κίνδυνο αγοράς, ρευστότητας και σκοπού. Ο κίνδυνος αγοράς για τις επενδύσεις σε αντισταθμιστικά μέσα συνδέεται με την πιθανότητα μείωσης της τιμής του χρηματοπιστωτικού μέσου. Ο κίνδυνος ρευστότητας για τα αντισταθμιστικά μέσα συνδέεται με τον κίνδυνο καθυστέρησης ή αδυναμίας πώλησης των αντισταθμιστικών χρηματοπιστωτικών μέσων του επενδυτή. Ο κίνδυνος σκοπού για τα αντισταθμιστικά μέσα συνδέεται με τον περιορισμό σχετικά με τη σκοπούμενη χρήση και την επένδυση αυτού του τύπου χρηματοπιστωτικών μέσων μόνο σε συγκεκριμένα έργα και συναλλαγές ως μία δημοπρασία αποδεκτή από το κράτος (πληρωμή τόκων βάσει ομολόγων Διακανονισμού Επισφαλών Πιστώσεων, συμμετοχή σε δημοπρασίες γεωργικής γης που ανήκει στο κρατικό ταμείο γης ή πληρωμές σε συναλλαγές ιδιωτικοποίησης μέσω του Χρηματιστηρίου Βουλγαρίας στη Σόφια).

Παράγωγα

Το παράγωγο είναι χρηματοπιστωτικό μέσο που προέρχεται από την αξία ενός υποκείμενου περιουσιακού στοιχείου. Αντί για τη διαπραγμάτευση ή ανταλλαγή του ίδιου του περιουσιακού στοιχείου, συνάπτεται σύμβαση βάσει αυτού του υποκείμενου στοιχείου. Τα πιο κοινά παράγωγα είναι τα δικαιώματα προαίρεσης (options), τα συμβόλαια μελλοντικής εκπλήρωσης (futures) και οι συμβάσεις ανταλλαγής (swaps). Η επένδυση σε παράγωγα ενέχει συχνά υψηλό βαθμό κινδύνου, γι' αυτό πρέπει να ασκείται ιδιαίτερη προσοχή, ειδικά από τους μικρούς και άπειρους επενδυτές.

Με τα δικαιώματα προαίρεσης (options), ο επενδυτής καταβάλλει ένα ασφάλιστρο (premium) για το δικαίωμα εκτέλεσης μιας συγκεκριμένης συναλλαγής στο μέλλον. Αυτό μπορεί, αφενός, να αποφέρει κέρδος στον επενδυτή εάν οι συνθήκες αγοράς είναι ευνοϊκές, αλλά αφετέρου, εάν οι τιμές κινηθούν αντίθετα, μπορεί να επιφέρει ζημία ίση με το ποσό του καταβληθέντος ασφαλίστρου. Η ανοικτή πώληση (short selling) δικαιωμάτων προαίρεσης και συμβολαίων μελλοντικής εκπλήρωσης, όταν ο πωλητής δεν κατέχει το περιουσιακό στοιχείο κατά τη στιγμή της συναλλαγής, μπορεί να οδηγήσει σε μεγάλες ζημιές εάν η τιμή του παραγώγου αυξηθεί σημαντικά.

Σε περίπτωση μεγάλων συναλλαγών σε παράγωγα ή μη ρευστών αγορών, η εκτέλεση της συναλλαγής ή το κλείσιμο της θέσης σε ευνοϊκή τιμή μπορεί να αποδειχθεί αδύνατη.

Τα παράγωγα που είναι διαπραγματεύσιμα σε χρηματιστήρια εκτίθενται στους γενικούς κινδύνους των χρηματιστηριακών συναλλαγών.

Τα εξωχρηματιστηριακά (OTC) παράγωγα εκτίθενται επίσης σε πιστωτικό κίνδυνο και πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι ειδικοί όροι της σύμβασης.

Τα παράγωγα μπορούν να χρησιμοποιηθούν για κερδοσκοπικούς σκοπούς ή ως μέσα αντιστάθμισης κινδύνου για τη διαχείριση επενδυτικών κινδύνων. Σε κάθε περίπτωση, είναι απαραίτητο να αξιολογηθεί κατά πόσον η συναλλαγή είναι κατάλληλη για τον συγκεκριμένο επενδυτή. Οι πελάτες θα πρέπει να ελέγχουν τους όρους των παραγώγων και τις σχετικές προδιαγραφές των συμβάσεων (π.χ. παράδοση υποκείμενων περιουσιακών στοιχείων βάσει συμβολαίων μελλοντικής εκπλήρωσης, ημερομηνία λήξης δικαιωμάτων προαίρεσης, όρους διακανονισμού δικαιωμάτων προαίρεσης κ.λπ.).

Όλα τα παράγωγα εκτίθενται δυνητικά στους κύριους τύπους κινδύνου, ιδιαίτερα στον κίνδυνο αγοράς, τον πιστωτικό κίνδυνο και τον κλαδικό κίνδυνο που συνδέεται με το υποκείμενο περιουσιακό στοιχείο.

Εξωχρηματιστηριακά (OTC) παράγωγα επιτοκίων ή νομισμάτων/συναλλάγματος (FX)

Τα εξωχρηματιστηριακά (OTC) παράγωγα περιλαμβάνουν μια ποικιλία χρηματοπιστωτικών μέσων με διαφορετικές προδιαγραφές και χαρακτηριστικά κινδύνου, όπως συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων και νομισμάτων (swaps), ή άλλα πιο σύνθετα χρηματοπιστωτικά μέσα που δημιουργούνται βάσει αυτών. Η Τράπεζα παρέχει επενδυτικές υπηρεσίες παραγώγων στον Πελάτη της, γνωστοποιώντας πληροφορίες σχετικά με συγκεκριμένους κινδύνους αγοράς και συμβατικούς κινδύνους σύμφωνα με τις κανονιστικές απαιτήσεις.

Μέσα χρηματαγοράς, συμπεριλαμβανομένων εξωχρηματιστηριακών μέσων χρηματαγοράς

Οι εξωχρηματιστηριακές συναλλαγές χρηματαγοράς (OTC) είναι εξωχρηματιστηριακές συναλλαγές σε χρηματοπιστωτικά μέσα που είναι διαπραγματεύσιμα στην βουλγαρική χρηματαγορά. Τέτοια μέσα περιλαμβάνουν βραχυπρόθεσμα κρατικά χρεόγραφα (έντοκα γραμμάτια δημοσίου), πιστοποιητικά καταθέσεων και εμπορικά χρεόγραφα, με εξαίρεση τα μέσα πληρωμών.

Οι συναλλαγές με εξωχρηματιστηριακά μέσα στην βουλγαρική χρηματαγορά ενέχουν τους κύριους κινδύνους που είναι εγγενείς στους χρεωστικούς τίτλους.

Μόχλευση και οι επιπτώσεις της, συμπεριλαμβανομένου του κινδύνου ολικής απώλειας επένδυσης

Η μόχλευση στον τομέα των επενδυτικών υπηρεσιών σημαίνει τη χρήση διαφόρων μεθόδων για την άντληση δανειακών κεφαλαίων (περιθώριο διαπραγμάτευσης - margin trade) προκειμένου να επιτευχθεί υψηλότερο ποσοστό απόδοσης. Η μόχλευση είναι μια μέθοδος επένδυσης κατά την οποία ανοίγεται θέση για τη διαπραγμάτευση κεφαλαίων που υπερβαίνουν τα ίδια κεφάλαια του επενδυτή. Τα μέσα μόχλευσης περιλαμβάνουν δικαιώματα προαίρεσης, συμβόλαια μελλοντικής εκπλήρωσης, εμπορικό περιθώριο και άλλα παράγωγα. Η χρήση μόχλευσης συνεπάγεται ανάληψη πρόσθετου κινδύνου, καθώς αυτός ο τύπος επένδυσης ενισχύει τόσο τα δυνητικά κέρδη όσο και τις δυνητικές ζημιές.

III. Κύριοι τύποι κινδύνου

1. Κίνδυνος ρευστότητας

Ο κίνδυνος ρευστότητας είναι ο κίνδυνος αδυναμίας του εκδότη χρηματοπιστωτικών μέσων να εκπληρώσει τις τρέχουσες ή δυνητικές υποχρεώσεις του σχετικά με πληρωμές κατά τη λήξη τους, χωρίς να υποστεί μη αποδεκτές ζημιές.

Η ρευστότητα των χρηματοπιστωτικών μέσων επηρεάζεται άμεσα από τη ζήτηση και την προσφορά τέτοιων μέσων, καθώς και από το μέγεθος της αντίστοιχης έκδοσης. Υπό ορισμένες συνθήκες διαπραγμάτευσης, μπορεί να είναι δύσκολο ή αδύνατο να κλειστεί μια θέση.

2. Πιστωτικός κίνδυνος

Ο πιστωτικός κίνδυνος είναι κάθε κίνδυνος που απορρέει από την αδυναμία ενός αντισυμβαλλομένου, οφειλέτη, εκδότη ή δανειολήπτη να εκπληρώσει τις τρέχουσες, δυνητικές ή ενδεχόμενες υποχρεώσεις του έγκαιρα και σύμφωνα με τους αρχικά συμφωνηθέντες όρους, λόγω μεταβολών στη χρηματοοικονομική ή οικονομική κατάστασή του ή άλλων ειδικών περιστάσεων.

Στην περίπτωση χρεωστικών χρηματοπιστωτικών μέσων, ο πιστωτικός κίνδυνος είναι ο κίνδυνος ζημίας που προκαλείται από την αδυναμία δανειοληπτών, εκδοτών ομολογιών ή άλλων αντισυμβαλλομένων να εκπληρώσουν τις υποχρεώσεις τους, ή ο κίνδυνος επιδείνωσης της πιστοληπτικής τους ικανότητας.

3. Κίνδυνος αγοράς

Ο κίνδυνος αγοράς είναι ο κίνδυνος ζημίας που προκύπτει από τις μεταβολές των τιμών αγοράς χρεωστικών και μετοχικών μέσων, καθώς και νομισματικών μέσων και εμπορευμάτων.

Πρόκειται για τον κίνδυνο διακύμανσης της τιμής των επενδύσεων ανάλογα με την προσφορά και τη ζήτηση της αγοράς, τις στάσεις των επενδυτών, τις τιμές των υποκείμενων ή συναφών μέσων, καθώς και κλαδικούς και οικονομικούς παράγοντες.

Οι επενδύσεις σε μέσα διαπραγματεύσιμα σε μια δεδομένη αγορά φέρουν τους κινδύνους της αντίστοιχης αγοράς και της οικονομίας της αντίστοιχης χώρας. Οι επενδύσεις σε μέσα εκδιδόμενα από ξένους εκδότες εκτίθενται στους κινδύνους της αντίστοιχης ξένης αγοράς στην οποία είναι διαπραγματεύσιμα. Σε ορισμένες περιπτώσεις, αυτοί οι κίνδυνοι μπορεί να είναι μεγαλύτεροι από τους κινδύνους στην τοπική αγορά.

4. Συναλλαγματικός κίνδυνος

Πρόκειται για τον κίνδυνο οι επενδύσεις σε μέσα εκφρασμένα σε ξένο νόμισμα να επηρεαστούν δυσμενώς από μείωση της συναλλαγματικής ισοτιμίας του εν λόγω νομίσματος. Η αύξηση ή μείωση των συναλλαγματικών ισοτιμιών μπορεί να προκαλέσει ζημία ή κέρδος για κινητές αξίες εκφρασμένες στα αντίστοιχα νομίσματα.

Ο συναλλαγματικός κίνδυνος περιλαμβάνει μεταβολές στις συναλλαγματικές ισοτιμίες που μπορούν να προκαλέσουν υποτίμηση χρηματοπιστωτικών μέσων που περιλαμβάνονται στο χαρτοφυλάκιο του επενδυτή σε σχέση με το τοπικό νόμισμα ή σε σχέση με το νόμισμα του χαρτοφυλακίου.

Η πιθανότητα κερδών ή ζημιών σε συναλλαγές σε ξένες αγορές ή σε μέσα εκφρασμένα σε ξένο νόμισμα επηρεάζεται από τις διακυμάνσεις των συναλλαγματικών ισοτιμιών.

5. Κίνδυνος επιτοκίου

Ο κίνδυνος επιτοκίου είναι η αβεβαιότητα που προκύπτει από μεταβολές στα επιτόκια αγοράς, οι οποίες μπορεί να έχουν σημαντικό αντίκτυπο στην κερδοφορία και την αγοραία αξία των επενδύσεων.

Ο κίνδυνος επιτοκίου περιλαμβάνει τον κίνδυνο ανόδου των επιτοκίων αγοράς, η οποία οδηγεί σε πτώση της τιμής αγοράς ορισμένων χρηματοπιστωτικών μέσων, ιδιαίτερα των ομολογιών.

6. Κανονιστικός/νομικός κίνδυνος

Πρόκειται για τον κίνδυνο μεταβολών στο νομικό πλαίσιο της χώρας που διέπει ή σχετίζεται με επενδύσεις σε χρηματοπιστωτικά μέσα.

Οι αλλαγές στις κανονιστικές απαιτήσεις που σχετίζονται άμεσα με τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες μπορεί να επιφέρουν αλλαγές στο δυνητικό κέρδος ορισμένων επενδύσεων. Μπορεί να κάνουν επενδύσεις που ήταν επιτρεπτές στο παρελθόν να καταστούν παράνομες. Μπορεί επίσης να συμβούν αλλαγές στη δημοσιονομική πολιτική μιας χώρας που έχουν σημαντικό αντίκτυπο στην απόδοση των επενδύσεων. Αυτός ο κίνδυνος μπορεί να εξαρτάται από πολιτικούς, οικονομικούς και άλλους παράγοντες.

7. Κίνδυνος διακανονισμού

Ο κίνδυνος διακανονισμού καλύπτει όλους τους κινδύνους που σχετίζονται με την έγκαιρη εκτέλεση πληρωμών βάσει συναλλαγών χρηματαγοράς, συναλλάγματος ή κινητών αξιών, καθώς και κινδύνους που σχετίζονται με χρεωστικά όρια, ημερήσιες συναλλαγές και καταναλωτικά δάνεια.

Στην περίπτωση συναλλαγών που περιλαμβάνουν παράδοση χρεωστικών, μετοχικών, νομισματικών μέσων ή εμπορευμάτων (εξαιρουμένων των συμφωνιών επαναγοράς (repo), αντίστροφων συμφωνιών επαναγοράς (reverse repo) και συναλλαγών δανειοδοσίας ή δανειοληψίας τίτλων/ εμπορευμάτων) που παραμένουν εκκρεμείς μετά την ημερομηνία παράδοσης του μέσου, προκύπτει κίνδυνος ζημίας ως αποτέλεσμα της διαφοράς τιμής μεταξύ της συμφωνηθείσας τιμής διακανονισμού για το αντίστοιχο μέσο και της τρέχουσας αγοραίας αξίας του.

8. Λειτουργικός κίνδυνος

Ο κίνδυνος ζημίας που προκύπτει από ανεπαρκείς ή κακώς λειτουργούσες εσωτερικές διαδικασίες, προσωπικό ή συστήματα, ή από εξωτερικά γεγονότα, συμπεριλαμβανομένου επίσης του νομικού κινδύνου.

Ο λειτουργικός κίνδυνος συνδέεται με αστοχίες και προβλήματα στη λειτουργία ουσιαστών συστημάτων, ιδιαίτερα συστημάτων πληροφορικής, που μπορεί να επηρεάσουν την έγκαιρη εκτέλεση συναλλαγών σε χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, την εκτέλεση εντολών πελατών, τη φύλαξη χρηματοπιστωτικών μέσων κ.λπ. Ο λειτουργικός κίνδυνος περιλαμβάνει επίσης προσωπικές και οργανωτικές αλλαγές, κενά διοίκησης και αναποτελεσματική λήψη αποφάσεων.

ΤΕΛΙΚΗ ΔΙΑΤΑΞΗ

§1. Η παρούσα Περιγραφή χρηματοπιστωτικών μέσων, επενδυτικών προϊόντων και κινδύνων που συνδέονται με αυτά αποτελεί αναπόσπαστο μέρος των ΓΟΣ Επενδυτικών Υπηρεσιών My Fibank.